

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie ze skargi I. H.

na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]

w sprawie III AUa .../16,

z udziałem Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 19 października 2017 r.,

1) oddala skargę;

**2) zasądza od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w [...]) na
rzecz adwokata M. M. tytułem nieopłaconej pomocy prawnej
udzielonej skarżącej z urzędu kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł,
podwyższoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i
usług.**

UZASADNIENIE

Ubezpieczona I. H. wniosła skargę na przewlekłość postępowania sądowego, domagając się stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w [...], oraz przyznania od Skarbu Państwa na jej rzecz kwoty 2.000 zł.

W uzasadnieniu skargi skarżąca podniosła, że wyrok Sądu pierwszej instancji – Sądu Okręgowego w [...] - zapadł 14 lipca 2016 r. Od wyroku apelację wniosła ubezpieczona. Po uzupełnieniu braków formalnych apelacja została przekazana Sądowi Apelacyjnemu w dniu 8 listopada 2016 r. Od tego czasu nie podjęto żadnych czynności procesowych zmierzających do jej rozpoznania, w szczególności nie wyznaczono rozprawy apelacyjnej.

Skarżąca wskazała, że niepodjęcie żadnych czynności w sprawie przez przeszło 10 miesięcy narusza jej podstawowe prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie. Dodatkowo podniosła, że z jej żądaniem ustalenia podlegania ubezpieczeniom społecznym związane są pośrednio również roszczenia finansowe (w przypadku ustalenia, że podlegała ona ubezpieczeniom ZUS będzie bowiem zobowiązany do wypłaty na jej rzecz zasiłku chorobowego, a następnie zasiłku macierzyńskiego), a brak jakiejkolwiek aktywności ze strony Sądu Apelacyjnego odbiera jej możliwość pozostawania w stanie pewności co do sytuacji prawnej jej roszczenia.

W odpowiedzi na skargę Skarb Państwa - Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] wniósł o oddalenie skargi, wskazując że akta postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Okręgowy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w dniu 10 listopada 2016 r. wraz z apelacją ubezpieczonej od wyroku z 14 lipca 2016 r. W dniu 1 września 2017 r. został wyznaczony termin rozprawy apelacyjnej na 8 grudnia 2017 r. W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę podniesiono, między innymi, że oczekiwanie strony na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej było spowodowane okolicznościami o charakterze obiektywnym. Do III Wydziału Sądu Apelacyjnego w [...] wpłynęło w wyniku zmian ustawowych w 2012 r. 4059 spraw apelacyjnych, w 2013 r. – 4290 takich spraw, w 2014 r. – 2748 spraw, w 2015 r. – 2624 sprawy, w 2016 r. – 2021 spraw, a do 31 marca 2017 r. – 668 spraw. Pozostałość z lat ubiegłych wynosi 2830 spraw. Sprawy są wyznaczane na terminy w kolejności ich wpływu. Na poszczególne terminy rozpraw jest kierowanych minimum 15-18 spraw. Obsada orzecznicza Wydziału to 11 sędziów apelacyjnych, w tym 7 w pełnym wymiarze, 2 sędziów w wymiarze ograniczonym o jedną sesję w miesiącu, 2 sędziów w wymiarze ograniczonym o dwie sesje w miesiącu z uwagi na sprawowanie funkcji zarządczych oraz nadzorczych i 1 sędzia w wymiarze tylko

jednej sesji w miesiącu z uwagi na ponadwymiarową pracę w Krajowej Radzie Sądownictwa. Tego rodzaju sytuacja uniemożliwia wyznaczenie rozprawy apelacyjnej niezwłocznie po wpływie sprawy z apelacją.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1259 ze zm.; dalej jako: „ustawa z 17 czerwca 2004 r.”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Z kolei, stosownie do treści przepisu art. 2 ust. 2 powołanej ustawy, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W świetle przepisów ustawy z 17 czerwca 2004 r. warunkiem zasadności skargi na przewlekłość jest zatem niezakończenie postępowania w „rozsądnym” terminie, a nie niepodjęcie przez sąd jakiegokolwiek czynności procesowej. Ocena ta nie może być oderwana od obowiązku sądu rozpoznawania wszystkich wniesionych spraw bez nieuzasadnionej zwłoki, przy zachowaniu zasady rozpoznawania spraw według kolejności ich wpływu oraz uwzględnieniu przepisów nakazujących rozpoznawanie niektórych rodzajów spraw poza kolejnością wpływu. Szybkość orzekania nie może bowiem stanowić przeszkody we właściwym funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości. Ocena, czy wystąpiła przewlekłość postępowania, jest dokonywana na podstawie obiektywnych i ustawowych kryteriów w odniesieniu do realiów faktycznych i prawnych danej sprawy.

Ustawa z 17 czerwca 2004 r. nie określa, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się natomiast, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005 nr 23, poz. 384; z dnia 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 120, z glosą C. Kłaka oraz z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121).

Z analizy akt przedmiotowej sprawy wynika, że postępowanie apelacyjne w rozpoznawanej sprawie toczy się od 10 listopada 2016 r. W tym dniu Sąd Apelacyjny otrzymał akta sprawy przekazane z Sądu Okręgowego z apelacją ubezpieczonej. Zarządzeniem z dnia 1 września 2017 r. wyznaczono termin rozprawy apelacyjnej na 8 grudnia 2017 r. W świetle przepisów ustawy o skardze na przewlekłość postępowania warunkiem zasadności skargi jest niezakończenie postępowania w „rozsądnym” terminie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2014 r., III SPP 229/14, LEX nr 1598704). Jak już powiedziano, znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej bezczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej, a zatem kilkumiesięczny (w tym przypadku niecałe 10 miesięcy) okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w

pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Uwzględniając nadto okoliczności podniesione w odpowiedzi na skargę, a dotyczące zarówno wpływu spraw do III Wydziału Sądu Apelacyjnego w [...], obsady sędziowskiej tej jednostki organizacyjnej, jak i konieczności rozpoznawania spraw w kolejności ich wpływu, z nadaniem priorytetu sprawom pilnym, do których sprawa objęta skargą nie należy (stosownie do § 2 pkt 5 lit. f rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 grudnia 2015 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych; Dz.U. z 2015 r., poz. 2316, sprawami pilnymi z zakresu ubezpieczeń społecznych są sprawy dotyczące ustalenia prawa do emerytury lub renty), nie można uznać, aby taki czas oczekiwania na prawomocne rozpoznanie sprawy nosił znamiona przewlekłości. Skarżąca nie wykazała zaś istnienia jakichkolwiek okoliczności przemawiających za potrzebą załatwienia jej sprawy poza kolejnością wpływu.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z 17 czerwca 2004 r. postanowił jak w pkt 1 sentencji. O kosztach należnych pełnomocnikowi z urzędu orzeczono zaś w pkt 2 na podstawie § 21 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714 ze zm.).